

లేఖారచన (పత్రికా పఠనము)

రచయిత

శ్రీ నందూరి వెంకటకృష్ణమాచార్యులు ఎం. ఏ.

తొలి పలుకులు

శ్రీ ఆచార్య ఖండవల్లి లక్ష్మీరంజనముగారు ఎం. ఏ.

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ ఆంధ్రశాఖాధ్యక్షులు.

పరికాశకులు

ఆంధ్ర బుక్ హౌస్ సుల్తానుబజారు

హైదరాబాదు (దక్కన్)

మొదటి ముద్రణము ౨౦౦౦.

1949- డిసెంబరు,

కాపీరైటు రిజిస్టర్డ్

వెల ఒక రూపాయి.

కొన్ని మాటలు.

శ్రీ నందూరి వెంకటకృష్ణమాచార్యులుగారు వ్రాసిన చిన్న పుస్తకమును 'లేఖారచన' అనుదానిని చదివి యానందించితిని. శ్రీకృష్ణమాచార్యులుగారు కలకలేని ఆలోచనాశక్తియు సరళమైన భావప్రకటనా శక్తియు గలవారు. సాధారణముగ రచనలయందు రెండుదోషములు గాన్పించుచుండును. ఒక చిన్న విషయము నెత్తుకొని దానిపై నేవియో గొప్ప భావతరంగములను ప్రసరింపజేయబోయి, అసలువస్తువును ఆయోమయముగ జేసిపెట్టుట యొకటి. ఒక మహత్తర లేఖ్యాంశమును చేబట్టి, దానిపై హేతుబద్ధమైన ఆలోచనాశక్తిని కేంద్రీకరింపలేక, వట్టి పదాడంబరమునుచూపి ముదురుబీరకాయపాకము సిద్ధముచేయుట రెండవది. నమర్థులైన రచయితలు ఈ దోషమును పరిహరింతురు. శ్రీ కృష్ణమాచార్యులుగారు ఈ చిన్న పుస్తకమును దానికి తగినంత మృదుభావములతోను కోమల శైలితోను నిర్వహించి కృతకృత్యులైనారు.

లేఖారచనమునందలి ఆధునిక మర్యాదలను, రీతులను ఈ గ్రంథము చక్కగా తెలుపుచున్నది. ఈ యంశములో మన పూర్వపద్ధతికూడ, ఆచరణలో పెట్టనయినను కాకున్నను, తెలిసికొనుటకు ముచ్చటగా నుండును. పల్లెటూళ్ళయందు ఈ రీతి రచన ఇంకను కొంతవరకు ప్రచారములో నున్నది. కాని వేగముగ అదృశ్యమగుచున్నది. లేఖారచనయందు ప్రాతపద్ధతులకును కొత్త రీతులకును గల భేదము అప్పటివారి భావము

లకును నేటివారి భావములకును గల అంతరముచేతనే ఏర్పడినది. ఇప్పటికి ఒకటిరెండు తరములవెనుక నుండిన మన పెద్దల కాలములో సమిష్టి కుటుంబపద్ధతి సజీవమై యుండెను. కుటుంబములోను గ్రామమునందును అన్యోన్య ప్రీతి స్నేహములు ఇప్పటికన్న ఒక చూపువాసిమేలుగ ఉండెడివని పరిశీలకులు చెప్పుదురు. బంధుప్రీతియు, వినయమును వారి మాటలయందును, చేష్టలయందును ఎక్కువగా హత్తుకొని యుండెడివి. బ్రాహ్మణులును బ్రాహ్మణేతరులును ఒండొరులను వావివరుసలుపెట్టి పిలుచుకొను చుండెడివారు. ఈనాడు మనము వ్యక్తి నాగరకతా యుగములో పడినాము. ఎక్కువ కులమువారు తక్కువ కులమువారు అను విభేదములు మనస్సునందు కాక కాకపోయినను మాటలయందును వ్యవహార ధర్మమునందును మాయమగుచున్న కాలమిది. కావున ఎక్కువ వినయాచరణమునకుకూడ ఈనాటి లేఖారచనలో స్థానములేదు.

పూర్వములో దేశపాలకులైన మహారాజాధి రాజులకు ఎన్నో బిరుదావళులుండెడివి. వీరిలో కొందరికి కొన్ని గ్రామములకు మించని అధికారమే యుండినను వారివారి బిరుదప్రశస్తి మాత్రము సుదీర్ఘముగా నుండెడిది. ఇంక సత్యపరాక్రములును విపుల దేశాధీశులు నైవారిమాట చెప్పవలసినదేమి? వారిని సంబోధించునప్పుడు దండకమువలె వారి బిరుదప్రశస్తి చెప్పవలసినదే. వారికి విన్నపములు వ్రాసికొనునప్పుడు 'స్వస్తి శ్రీ సమధిగత పంచమహాశబ్ద, మహామండలేశ్వర, అనుకుకొండ పురవరాధీశ్వర, పరమమాహేశ్వర, పతిహితచరిత,

వినయవిభూషణ, శ్రీమన్మహామండలేశ్వర కాకతీయ రుద్ర
 దేవరాజులుంగారి దివ్యసన్నిధికి, దేవర పాదపద్మోప జీవితయైన
 కామారెడ్డి" అని యుపక్రమించెడివారని తోచును. ఏలిక
 యైనరాజు వైష్ణవమతప్రీతి గలవాడైనచో "పరమభాగవత,
 పరమవైష్ణవ" అని చేర్చుచుండెడివారు. రాజుల తరువాత
 మిక్కిలి పలుకుబడియు దర్పము పొభవము గలవారు మతాధి
 కారులుగా నుండిరి. వీరిలో వైష్ణవోత్తముల నొకరీతిగను
 స్మార్తులైనవారిని మరియొకరీతిగను సంభావించుట యాచా
 రము. వైష్ణవులలో దాసభావము నిరూఢిగా పాతుకొనిపోయి
 నది. కావున ఎవరికి వ్రాయుచున్నామో వారినిగూర్చి హిమా
 లయమంత ఎత్తయిన విశేషణములను, ఎవరువ్రాయుచున్నారో
 వారికి సముద్రగర్భమంత నిమ్మమైన వినయోక్తులను ప్రయో
 గించుట మర్యాద. నాకు తెలిసినంతవరకు వైష్ణవపెద్దలకు
 వ్రాయురీతి "శ్రీమదుభయవేదాంత ప్రవర్తక, ప్రతివాదిభయం
 కర శతగోప ఆయ్యవార్లంగారి దివ్యసన్నిధికి భక్తపాదరేణువు
 దాసానదాసుడు నారాయణాచార్యులు వ్రాసికొను విన్నప
 ములు". స్మార్తులైన పీఠాధిపతులకు "శ్రీ వేదమార్గప్రవర్తక"
 "శ్రీ వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్య" ఇత్యాది సంబోధనము
 జరుగుచుండెడిది.

గృహస్థులలో ఆహితాగ్నులగువారికి అనగా యజ్ఞ
 యాగాది కర్మల నాచరించినవారికి వ్రాయువిధము "శ్రీమ
 జనయాజన, అధ్యయన అధ్యాపన, దానాదానపట్కర్మో
 లును, చతురానన వంశవిభూషణులును, బ్రహ్మశ్రీనవ

లును అగు సర్వతోముఖయాజి నాయనగారి దివ్యసన్నిధికి, మీ కుమారుడు కృతానేక సమస్కారపూర్వకముగ వ్రాయు నది." సామాన్య సంసారులకు "శ్రీ వేదమూర్తులైన బ్రహ్మశ్రీ చిదంబరశాస్త్రిలవారికి" అని వ్రాయుట వాడుక. బాహ్య ణులలో నియోగులైనవారికి "మ॥రాశ్రీ ఎఱ్ఱాప్రగడ గంగ రాజు పంతులుగారికి" మొదలుగ వ్రాయుచుందురు. వైశ్యులకు "రాజమాన్య రాజపూజతులైన పులవర్తి సుబ్బిసెట్టి గారికి" అనురీతి వాడుదురని తలతును. పెద్దలకు సమస్కారములు తెల్పియు, పిన్నలకు 'పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిగ' ఆశీర్వచనములు పల్కియు వ్రాసెడివారు.

శ్రీలను గౌరవపురస్కరముగ ఉత్తరములలో సంబోధింపుట మనలో ఆచారము. తనకంటె పెద్దవారును, ముత్తైదువలను అగువారికి "మహాలక్ష్మీ సమానురాలైన" అనియు, తనకంటె చిన్నవారును పునిస్త్రీలును అగువారికి "చిరంజీవి గాభాగ్యవతి" అనియు వ్రాయుదురు. వీరికి "దీర్ఘసుమంగలిగ శశీర్వదించి" అని యుండును. పూర్వనువాసిను లైనవారిని 'గంగాభాగీరథీ సమానురాలైన అమ్మగారికి" అని సంబోధిం

ప. సంబోధన అయినవెంటనే కుశలవార్తలు వ్రాయవలెను.

భాగమను సంగ్రహించదలచినప్పుడు రెండు పాడియత్తురలు వ్రాయుదురు. 'ఉ॥ టి'. అనగా ఉభయకుశలోఁజితియని యర్థము. లేఖాంతమున సెలవుపుచ్చుకొను పద్ధతులు వేరువేరుగా నుండును. ప్రభువులును అధికారులు నైనవారికి

“దివ్యచిత్తమునకు తేవలెను. ఇట్లు విన్నవించు విధేయుడు” అని వ్రాయుట మర్యాద. సామాన్యముగ పెద్దలందరకును “చిత్త గించగలరు” అని యందురు. సమానులును చిన్నలైన వారికిని “గ్రహించవలెను” అని యుండును. కవరుమీది విలాసము వ్రాయునప్పుడుకూడ బంధుత్వ ముట్టిపడునట్లు “మామ గారికి, బావగారికి” అని వ్రాసెడివారు. కేవలము పేరుమాత్రము వ్రాసి విడిచినచో “ఏమి! బొడ్డుకోసి పేరుపెట్టితివా” యని పెద్దలు మందలించెడివారు. కావున మన పూర్వ పత్ర లేఖనరీతిలో “వినయము, ఆప్యాయము” ఈ రెండును ముఖ్య లక్షణములని తెలియవలెను.

హైదరాబాదు, }
17-12-49. }

ఖండవల్లి లక్ష్మీరంజనం

విక్రయమునకు సిద్ధముగానున్నవి.

ఆంధ్ర సాహిత్యచరిత్ర సంగ్రహము

కీ. శ. 1800 శతాబ్దము వరకు

రచయిత: ఆచార్య ఖండవల్లి లక్ష్మీరంజనముగారు ఎం. ఎ.

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ ఆంధ్రశాఖాధ్యక్షులు

ఉపోద్ఘాతము: శ్రీ సురవరం ప్రతాపరెడ్డిగారు బి. ఎ. బి. ఎల్.

ఈ గ్రంథము పండిత పామరజన రంజకముగ, కథా
మాపమున, బహుచక్కగా విమర్శింపబడినది. ఇందు కళాక్షేత్ర
ప్రశంస, వచనవాఙ్మయ వికాసము, తెలంగాణా కవులయుదం
తము, ఆంధ్రకవియిత్రులముచ్చట, చారిత్రక కావ్యముల
ధోరణి. యక్షగానముల సంవిధానము, శతక వాఙ్మయరీతులు,
గేయవాఙ్మయ సౌందర్యము, ఇత్యాదిప్రకరణములతో. భాషా
వైశాల్యమును, శోభను, ప్రకాశింపజేయుచున్నది. ప్రతిఆం
ధ్రుడు చదవదగిన గ్రంథము.

వెల రూ. 3—0—0

పండుగ బహుమానము.

చక్కని కథలసంపుటి

రచయిత్రీ: ఇల్లిందుల సరస్వతీదేవి.

వెల రూ. 2—0—0

ప్రతులకు

ఆంధ్రబుక్ హౌస్ సుల్తానుబజారు

హైదరాబాదు (దక్కన్)

లేఖ ర చ న

చదువుకొనిన ప్రతివారును ఉత్తరములు చక్కగా వ్రాయుట నేర్వవలయును. ప్రతివానికిని ఏదో వ్యాపారసంబంధమైనట్టి ఉత్తరము వ్రాయవలసిన అవసరము కలుగును. అదిగాక, తన జీవితమునే మార్చివేయునట్టి లేఖను వ్రాయు అవసరముకూడ ప్రతివానికిని జీవితములో ఒకటి రెండుసార్లు కలిగితీరును. అందుచేత ఉత్తరములవ్రాయు విద్య కేవలము అలంకారప్రాయమైనదిగాక నిత్యజీవితములో ఉపయోగించునది. దానిని నేర్వకున్న మనము అనేక కష్టనష్టములకు పాల్పడవలసి వచ్చును.

మనఎడమట నున్న వానికి మనము ఉత్తరము వ్రాయము. ఉత్తరమనగా దూరమునందున్నవారికి మనముపంపు సందేశము. ఆ సందేశము నందజేయుటకు ఆచారము, అనుభవము ఆధారముగా వివిధ విధములగు ఉత్తరముల వ్రాయుటకు కొన్ని రూపములు (నమూనాలు) ఏర్పరుపబడినవి. ఈ రూపముల లేక నమూనాల ఉత్తరముల వ్రాయువారు నేర్చుకొని ఉపయోగించవలెను.

ఉత్తరము లనేకవిధములు:—

1. వ్యాపార సంబంధమైనవి.
2. స్నేహితు లొకరికొకరు వ్రాసుకొనునవి.
3. కుటుంబములోనివా రొండొరులకు వ్రాయునవి.
4. ప్రజాహిత జీవితమునకు సంబంధించినవి.

పై వాటన్నిటికికూడ ప్రత్యేకరూపములు గలవు కాని వీటన్నిటికికూడ కొన్ని సామాన్యాంగములు లేక భాగములు గలవు. ఆ సామాన్యాంగములు లేక భాగములు ఆరు.

1. ఉత్తరము వ్రాయువాని (క) విలాసము (ఖ) వ్రాయు తేదీ.
2. సంబోధన.
3. ఉత్తరములో వ్రాయవలసిన విషయము.
4. శైలి పుచ్చుకొనుట.
5. సంతకము.
6. కవరుమీద విలాసము.

(1) ఉత్తరమువ్రాయువాని విలాసము, వ్రాయు తేదీ:- ఇది ఉత్తరము చదువువానికి మీరు దానిని ఏ ఊరునుండి, ఏ స్థలమునుండి వ్రాసిరో, ఎప్పుడు వ్రాసిరో తెల్పును. జాబు వ్రాయువారు, తమ పూర్తి విలాసము వ్రాయవలెను. అట్లు వ్రాసిన, మీరు ఎవరికి లేఖ వ్రాసిరో అతను మీకు జవాబు లేక ప్రత్యుత్తరము వ్రాయుటకు పీలుండును.

తేదీయిచ్చిన “మీరు ఫలాన తేదీని వ్రాసిన ఉత్తరమునకు జవాబుగా” అని ఉత్తరము అందినవారు తిరిగి వ్రాయుటకును, ఉత్తరములో వ్రాసిన సంగతులు ఎప్పుడుజరిగినవో తెలిసికొనుటకును అవకాశముండును. ఈ రెండును మీ ఉత్తరములోని మొదటిపుటయొక్క పైభాగమున, కుడిప్రక్కన వ్రావలెను. విలాసము ముందుగ వ్రాసి దానికింద తారీఖు వ్రాయవలెను.

ఉదాహరణము:—

452, ఆబిద్ రోడ్డు,
హైదరాబాదు,
30 సెప్టెంబరు 1949.

తేదీ ఉదాహరణములో ప్రాసినట్లు వ్రాయవచ్చును.
లేదా 30—9—1949 అనికూడ వ్రాయవచ్చును.

(2) సంబోధన:— సంబోధనాపద్ధతి మీరు ఎవరికి ఉత్తరము వ్రాయుచున్నారో, వారికిని మీకును గల సంబంధముమీద ఆధారపడి యుండును. మీ కుటుంబములోనివారికి:

నాన్నా, పూజ్యులైన నాయనగారికి, అమ్మా, అమ్మగారికి, అక్కయ్యా, అన్నయ్యా, బావా, బావగారికి, చిన్నాయనా, చిన్నాయనగారికి, చిరంజీవి రామమూర్తికి, రామూ, మొదలుగాగలవి.

మిత్రులకు:— మిత్రమా, సోదరా, ప్రకాశం, ప్రియమిత్రమా, ప్రియసోదరా, మున్నగునవి.

వాత్రపారసంబంధము గలవారికి:— ఆర్యా, మహాశయా, అయ్యా, ఆదిగాగలవి.

సంబోధన మొదటిపుటలో ఎడమవైపున ఉత్తరము వ్రాయువాని విలాసమునకు కొంచెము క్రిందుగా ఉండవలెను.

(3) ఉత్తరములో వ్రాయదలచుకొన్న లేక వ్రాయవలసిన విషయము:— ఇదే అసలుఉత్తరము. దీనిపైలి మీరు ఎట్టి ఉత్తరము వ్రాయదలచుకొన్నారో దానిమీద ఆధార

పడి యుండను. ప్రాణస్నేహితునికి వ్రాయు శైలివేరు. ఎవరో వ్యాపారస్తులకు వ్రాయు ఉత్తరపుశైలివేరు. ఉద్యోగస్థులకు వ్రాయు శైలి యీ రెండింటికంటె భిన్నము. కాని వీటన్నిటికి వర్తించు కొన్ని సూచనలు యీక్రింద నీయబడినవి.

(య) మీ ఉత్తరము బొత్తిగా చిన్నదైనతప్ప-విషయ విభాగమును తెలుపుటకు దానిని పేరాలు లేక అనుచ్ఛేదములుగా విభాగించుకొనుడు.

(ర) సరళపదముల ఉపయోగించుడు, వాక్యములు కూడ చిన్నవిగా ఉండునట్లు చూడుడు. వాక్పాతుర్యమును జూపించుటకు పాటుపడకుడు. పెద్దపెద్ద మాటలను, దీర్ఘసమాసములను ఉపయోగించకుడు. మీరు వ్రాయదలచుకొన్న దేదో సరిగా యోచించుకొని, వీలైనంత సూటిగా వ్రాయుడు.

(ల) ఉత్తరములో మీరు వ్రాయదలచుకొన్నది వదలకుండ వ్రాయుడు. మొదలుపెట్టకపూర్వమే వ్రాయదలచుకొన్న దేదో యోచించుకొని, వెర్రి మొర్రగ గాక, యుక్తి యుక్తముగను, సక్రియముగను వ్రాయుడు. ఉత్తరము పూర్తి చేసి సంతకము చేసినపిమ్మట, ఉత్తరములో వ్రాయక వదలిన సంగతుల వ్రాయుట మీ అజాగ్రత్తను తెలుపును.

(వ) వ్రాత పరిశుభ్రముగను, అక్షరములు విడివిడిగను ఉండవలెను. మీ రెవ్వరికి వ్రాయుచున్నారో, వారు, మీరు వ్రాసినదానిని చదవవలెనని జ్ఞాపక ముంచుకొనుడు. అజాగ్రత్తగాను, నిర్లక్ష్యముగాను వ్రాసి, చదువువారికి, అనవసరమగు ముగిలిగింపకుము. అక్షరములు పోల్చుకొనుటకు వీలుగ

నుండునట్లేగాక, సుందరముగా ఉండునట్లు, సులభముగా చదువుటకు వీలుగ నుండునట్లు వ్రాయుడు. గొలుసుకట్టువ్రాత వీలైనంతవరకు మానవలెను.

(శ) విరామ చిహ్నములు:— (,) కామా, (;) అర్థవిరామము, (:) విరామము, (.) పూర్తివిరామము, చుక్కలేక బొట్టు—ఈ విరామచిహ్నముల ఉండవలసినచోట్ల ఉపయోగింపుడు. విరామచిహ్నముల సరిగా పెట్టనిచో వాక్యముల అర్థమే మారిపోవును.

(4) శైలవు పుచ్చుకొనుట:— ఉత్తరము అకస్మాత్తుగా ముగియుట బాగుండదు. దానిని వ్రాయువానికిరు వ్రాయుటతో అంతము కాగూడదు. అందుచేత మర్యాదగా శైలవు పుచ్చుకొనుటకు కొన్ని సంప్రదాయములు పాటింపబడుచున్నవి.

ఉదాహరణ:—

మీ విశ్వాసపాత్రుడు, మీ మిత్రుడు, విధేయుడగు కుమారుడు, విధేయుడు, మీ శ్రేయోభిలాషి మున్నగునవి.

(వేరువేరు సంప్రదాయములు ఆయా ఉత్తరములలో యియ్యబడినవి)

శైలవుపుచ్చుకొనుట కుపయోగించు మాట, లేక మాటల, ఉత్తరముయొక్క తుదిమాటలకు క్రిందుగా కుడి పక్కన వ్రాయవలెను.

ఉదాహరణము:—

ఇట్లు,
మీ విధేయుడు,

(5) సంతకము:— ఇది శైలవ్రపుచ్చుకొనుటకు ఉపయోగించు మాటలక్రింద, వాటికంటె కుడిప్రక్కన ఉండవలెను.

ఉదాహరణము:—

విధేయుడు,

రామమూర్తి

కొత్తవారికి ఉత్తరము వ్రాయునప్పుడు సంతకము స్పష్టముగా తెలియునట్లు ఉండవలెను. అట్లుండిన ఉత్తరము అందినవారు, దానిని వ్రాసినవారెవ్వరో తెలిసికొని వారిని సంబోధించి జవాబు వ్రాయుటకు వీలుపడును.

(6) కవరు లేక కార్డుపై విలాసము:— ఉత్తరము ఎవరికి చేరవలెనో వారిపేరు ఎడమప్రక్కనుండి యీ క్రిందిరీతి ముగా వ్రాయబడవలెను.

తపాలాబిళ్ళ

లేక

టిక్కెట్టు

శ్రీ

భువనగిరి శేషయ్యగారు,

57, సుల్తానుబజారు,

హైదరాబాదు.

ఉత్తరము వ్రాసినవారి చిరునామా కవరుకు ఎడమ మూల చిన్న అక్షరములలో ఉండుట మంచిది. అట్లుండినచో, మన ఉత్తరము తిరిగి మనకు పంపబడవలసిన పరిస్థితులు తటస్థించిన, తపాలాశాఖవారు దానిని చూచుకొని మనకు అంద చేయగలరు.

మన సొంతకవరుల ఉపయోగించినచో తపాలబిళ్ళ లేక టిక్కెట్టు, కవరుయొక్క కుడిమూల విలాసమునకుపైన అంటించవలెను. అట్లు అంటించక కవరుయొక్క రెండవవైపు అంటించనిచో ఉత్తరములపై విలాసము, టిక్కెట్టుసరిగా ఉన్నదోలేదో చూచి మొహారు లేక స్టాపు కొట్టు తపాలాజవాను, ఎక్కువ కాలము ఆపనికి వినియోగించవలసి వచ్చును.

సారాంశము:—

ఉత్తరము వ్రాయునప్పుడు, మొదటిపుటయొక్క పై భాగమున, కుడిప్రక్క మీ విలాసమువ్రాసి దానిక్రింద తేదీ వ్రాయుడు. తరువాత దానిక్రిందగా ఎడమప్రక్కన సంబంధనవ్రాసి కామా పెట్టుడు.

సంబంధనకు క్రింద, కుడిప్రక్కగా ఉత్తరము ప్రారంభించుడు.

ఉత్తరము చివర శైలవుచ్చుకొనట కుపయోగించు పదముల (ఉదా:- మీ విధేయుడు మొదలగునవి) పుటకు కుడి ప్రక్కన వ్రాయుడు. ఆ పదములక్రింద, వాటికంటె కుడిప్రక్కన ఉండునట్లు సంతకము చేయుడు.

ఉదాహరణము:—

45, మార్కెట్టువీధి,
సికిందరాబాదు,
15-1-1949.

ఆర్యా,

వారమురోజులక్రిందట నేను పంపమనివ్రాసిన పుస్తకాలను, మీరు తక్షణమే నాకు పంపిన చాలా సంతోషించెదను.

ఇట్లు,

మీ విశ్వాసపాత్రుడు,

కందాళ రామమూర్తి

ఎవరికి ఉత్తరము వ్రాసితిమో వారియొక్క పూర్తి విలాసమును కవరు లేక కార్డుమీద వ్రాయవలెను. అది, తపాలాజవాను సులభముగ చదువుకొని, ఉత్తరమును, దానినియ్యవలసినవారికి, యిచ్చుటకు అరువుగా నుండవలెను.

పట్టణములలో నుండెడువారి విలాసమునకును, గ్రామములలో నుండువారి విలాసమునకును భేదముండును. పట్టణవానుల యింటినెంబడు, ఆ యిల్లుఉన్న వీధి, ఆ వీధిఉన్న పేట పేరు ఇయ్యవలసిఉండును. గ్రామస్థుని విలాసములో, గ్రామము పేరు, తపాలా ఆఫీసుపేరు, జిల్లాపేరు; ఉత్తరము వేరొక రాష్ట్రమునకు పోవలసియున్న, ఆ రాష్ట్రముయొక్క పేరు వ్రాయును. ఈ క్రింద, రెండింటికిని ఉదాహరణము లియ్యబడినవి.

పట్టణములోనివాని విలాసము:—

శ్రీ మంధేన రామయ్యగారు,
365, కోమటిపేథి,
ఇసామియా బజారు,
హైదరాబాదు.

గ్రామస్థుని విలాసము:—

శ్రీ గొబ్బూరి గోపాలరావుగారు,
రామగిరి (గ్రామము),
భువనగిరి (పోస్టు),
నల్లగొండజిల్లా,
హైదరాబాదు (సంస్థానం).

ఉత్తరముల రకములు.

ఉత్తరము లనేకవిధములు. సాధారణముగా మనము
వాటిని రెండురకములుగా విభాగించవచ్చును.

1. వ్యక్తి లేక సంఘ సంబంధమైనవి.
2. వ్యాపార సంబంధమైనవి.

తల్లిదండ్రులకు, అన్నదమ్ములకు, యితర బంధువులకు,
స్నేహితులకు వ్రాయు ఉత్తరములు, ఆహ్వానములు మున్నగు
వివిధ మొదటిరకమునకు చెందినవి.

బంధువులకు, స్నేహితులకు వ్రాయు ఉత్తరముల సంభాషణ శైలిలో వ్రాయవలెను. వారు దగ్గరనున్నప్పుడు వారితో మనము మాట్లాడురీతిగనే ఉండవలెనుగాని, వ్యాసములు వ్రాసినట్లు ఉండరాదు. అర్థముగాని, సందర్భశుద్ధిలేని లోకోక్తులను, సమాసములను, పెద్దపెద్దమాటలను ఉపయోగించరాదు. అసభ్యమగు మాటలు, భావములు అందులో చేరరాదు.

2 వ రకము:— వ్యాపారసంబంధమైన ఉత్తరములు, ప్రభుత్వసంబంధమైన ఉత్తరములు, దరఖాస్తులు, అర్జీలు, కోర్టు విన్నపములు, వార్తాపత్రికలకు వ్రాయు లేఖలు రెండవ రకమునకు చెందినవి.

ఈ రెండవరకమునకు చెందిన ఉత్తరములు స్పష్టముగను, క్లుప్తముగను ఉండవలెను. చెప్పదలచుకొన్న విషయము సూటిగా చెప్పవలెను. వ్యాపారస్తులకు, ఉద్యోగులకు, పత్రికాధిపతులకు ఎక్కువ తీరుబడి ఉండదు. అందుచేత పెద్ద ఉత్తరములను, సులభముగా చదువుటకు పీలులేని ఉత్తరములను వ్రాయుటవల్ల లాభములేదు. అనుకొనిన, ఆశించినపని అట్టి ఖానివల్ల కాదు.

జ్ఞాపక ముంచుకొనవలసిన కొన్ని ముఖ్యవిషయములు.

1. ఎంత చనువున్న స్నేహితులకైనను సరే, ఉత్తరములు పెన్సిలుతో వ్రాయరాదు.
2. రహస్యములున్న ఉత్తరములను పోస్టుకార్డులమీద వ్రాయరాదు. ఇతరులెవరు చూసినను బాధలేనట్టి సంగతులనే కార్డులమీద వ్రాయవలెను.
3. స్నేహితులకు, వారితో మాట్లాడు చున్నట్లుగనే, ఉత్తరముల వ్రాయవలెను.
4. వ్యాపార సంబంధమైన ఉత్తరములు క్లుప్తముగా, సూటిగా ఉండవలెను. అమర్యాదగను, అర్థము కాకుండగను ఉండరాదు.
5. ఏవైనా వస్తువులు పంపమని, ఏదైనా కంపెనీకి వ్రాయనప్పుడు, మీకు కావలసిన వస్తువులే రావలెనన్నచో, ఆ వస్తువుల వివరములు స్పష్టముగా వ్రాయవలెను. ఆ వస్తువు యొక్క వర్ణన, కాటలాగులోని దానినెంబరు, సైజు (పరిమాణము), రంగు, ఏసంవత్సరపునమూనాయో, వివరముగా తెల్పుటయేకాక; కంపెనీవారికి మీకు కావలసిన వస్తువేదో సరిగా తెలిసికొనుటకు ఉపకరించు యితర వివరములేవైనా ఉన్న, వాటినికూడ నీయవలెను. ఏన్నవస్తువులు కావలెనో ఏవిధముగా పంపబడవలెనో (అనగా టప్పాద్వారానా, ప్యాసెంజరురైలుద్వారానా లేక గుడ్సుద్వారానా) వ్రాయవలెను.

6. ఎవరైనా వస్తువులు పంపమని మీకువ్రాసిన, వారి ఉత్తరము మీకు అందినట్లు తక్షణమే వారికి తెలుపవలెను. అట్టి ఉత్తరములు జాగ్రత్తగా వ్రాయవలెను. ఏలనన ఆ ఉత్తరముల మూలమున, వస్తువులధర, వానిని మీరు పంపగల తారీఖు మున్నగు ముఖ్యవివరములు మీరు వారికి తెలుపవలసి ఉండును.
7. ఉత్తరముల వ్రాయుటలో మీ ఉద్దేశము మీ వ్యాపారమును వృద్ధిచేసు కొనటయేగాన, మీ ఉత్తరము, క్రియ దారునికి కావలసిన పూర్తి వివరములు కలిగియుండి, మర్యాద ధోరణిలో ఉండవలెను. నిర్లక్ష్యముగా వ్రాయుట వలన వ్యాపారము చెడిపోవును.
8. మీ కాతాదారునియొక్క ఫిర్యాదులకు, అవి సరియైనను కాకున్నను, సూటిగను, ఆలస్యము లేకుండగను జవాబు వ్రాయుడు. మీవల్ల తప్పు ఉన్న ఒప్పుకొని దానికి పరిహారముగ సూచన గావింపుడు.
9. పత్రికలలో వెలువడు ప్రకటనలకు బదులుగాగాని లేక వేరేగాని ఉద్యోగములకు దరఖాస్తులుపెట్టునప్పుడు, ఉద్యోగము యివ్వబోవువారికి- మీ వయస్సు, అర్హతలు, అనుభవము, శీలమునుగురించి తెలుపగల పెద్దమనుష్యులపేర్లు, యోగ్యతాపత్రములు, మీరు అశేషించు జీతము, మున్నగు అవసరమైన వివరములు వ్రాయవలెను.
10. ఎవరినైనా ఒకరిని, ఉద్యోగముకొరకు శిఫారసు చేయునప్పుడుగాని, ఏదైనా వ్యాపార విషయములో యింకొకరికి

పరిచయము చేయునప్పుడుగాని- అతనితో మీకెట్లు పరిచయము కలిగినది, ఎంతకాలమునుండి అతనితో పరిచయమున్నది, అతని సామర్థ్యము, యోగ్యత, అనుభవము, ముఖ్యముగా అతను దరఖాస్తుపెట్టిన ఉద్యోగమునకు అతను ఏవిధముగా తగినవాడో తెలుపుచు, అతనిశీలమును గురించియు, అతడు నమ్మకస్తుడనియు వ్రాయవలెను.

ရဲ ချ လာ

తండ్రికి కుమారుని దగ్గరనుండి.

259, ప్రేషన్ రోడ్డు,
సికిందరాబాదు,

25—10—1949.

నాన్నా లేక నాన్నగారికి,

నమస్కారములు. నేను యిక్కడకు సుఖముగా చేరి
నాను. రైలు సరిగా వేళకే వచ్చినది. ప్రేషనుకు రామచంద్ర
రావువచ్చి నన్ను తనబసకు తీసికొని వెళ్ళినాడు.

నిన్న ఉదయము కాలేజీకి వెళ్ళి ఇంటర్మీడియటుక్లాసులో
చేరినాను. మీరు యిచ్చినడబ్బు కాలేజీ ఫీజుకు, హాస్టలుఫీజుకు
సరిపోయినది. నాదగ్గర రు 10/- మిగిలినవి. వాటితో కాపీలు,
తెల్లకాగితములు కొనదలచినాను. పుస్తకాలకు డబ్బు త్వరలో
పంపకోర్తాను. దాదాపు రు 50/- కావలసివచ్చును.

అమ్మ, సీత, చిట్టి జ్ఞాపకం వస్తూఉంటారు. కాని నేను
మీకొరకు బెంగపెట్టుకోలేదని, బాగానే ఉన్నానని అమ్మతో
చెప్పవలెను. దీపావళి పండుగకు వస్తాను.

తక్షణం మీ అందరిక్షేమం తెలుపవలెను.

ఇట్లు,
మీ కుమారుడు,
రామారావు

తండ్రిదగ్గరనుండి కుమారునకు.

రామవరం,
గండికోటపోస్టు,
కోదాడతాలూకా,
నల్లగొండజిల్లా,
4-6-1949.

చిరంజీవి రామారావుకు
లేక రామూ,

నేను నీ ఉత్తరముకొరకు ఎదురు చూచుచుంటిని. నీవు
సౌఖ్యముగా చేరినందుకు చాల సంతోషించినాను.

కాలేజి హాస్టలులో స్థలం దొరకదనుకున్నాను. దొర
కుట మంచిదై నది. పుస్తకములకొరకు నేడే రు 50/- మని
యార్డరుద్వారా పంపినాను. కావలసిన పుస్తకములు కొను
క్కునీ బాగాత్తగా చదువవలసినది.

మీ అమ్మ, సీత, చిట్టి, నేను బాగానే ఉన్నాము.
మాకొరకు బెంగపెట్టుకొననందుకు చాల సంతోషము. దీపా
వళికి తప్పకుండా రావచ్చు.

సాయంకాలముకూడా చదువక ఆటలలో పాల్గొనవల
సింది. దానివల్ల నీ శరీరం గట్టిపడగలదు.

నీ క్షేమం, మరవకుండా, తరచు వ్రాయుచుండవలెను.

ఇట్లు,
నీ శ్రేయోభిలాషి,
సీతారామయ్య

తల్లికి కుమారుడు.

అమ్మా,
లేక అమ్మగారికి,

45 నెంబరుగది,
విద్యాద్వీధి గృహము,
సుల్తానుజారు,
హైదరాబాదు,
8-10-1946.

నమస్కారములు. నీవు చెప్పినట్లే రైలులో జాగ్రత్తగా కూర్చోని యిక్కడకు క్షేమంగా చేరినాను. వాగ్దానంప్రకారం యిప్పుడు నీకు ఉత్తరం వ్రాస్తున్నాను.

ఉండటానికి నాకు మంచిగది దొరికింది. మురుగువాసన లేదు. గాలి, వెలుతురు కావలసినంత గదిలో ప్రవేశించటానికి కిటికీలు గలవు. చుట్టుప్రక్కల యిండ్లలో మర్యాదస్తుల ఉండటంవల్ల చదువుకొనటానికి బాగాఉంది. దీనికితోడు మంచి స్నేహితుడొకడుకూడా దొరికినాడు.

భోజనం విషయంలో నీవుచెప్పినట్లు జాగ్రత్త పుచ్చుకొనుచున్నాను. పాలుత్రాగుట మానలేదు. వేళపట్టిన భోజనం చేస్తున్నాను.

నీవు యిచ్చిన రూపాయలు యింకా ఖర్చుపెట్టలేదు. వాటితో యింటికి వచ్చేటప్పుడు చిట్టికి, వెంకాయకు ఆటవస్తువులు తీసుకొనివస్తాను. నా ఆరోగ్యం విషయం నీవు చింతపడ

వద్దు. చదువుకూడా బాగాచదివి క్లాసులో మొదటివాడుగా
రావాలని ప్రయత్నిస్తున్నాను.

మీ అందరిక్షేమం వాఱయకోర్తాను.

ఇట్లు,
నీ ప్రయత్నశ్రీకు,
గోపి

చిన్నాయనగారికి.

చిన్నాయనగారికి,
లేక చిన్నాయనా,

గంగవరం,
బోనకల్లుపోస్టు,
ఖమ్మం తాలూకా,
వరంగలు జిల్లా,
15-5-1930.

నమస్కారములు. మీరుకూడా వేసవి సెలవులలో యిక్కడికి వస్తారని, : నే యింగ్లీషు, హిందీ చెప్పించుకొనవచ్చునని ఆశపడినాను. కాని మీరు రానేలేదు. ఒదరీనారాయణ యాత్రకు వెళ్ళినట్లు తెలిసింది. దీపావళి సెలవులలోనైనా యిక్కడకు రావలసింది.

నన్ను మీరు హిందీని, ఆంధ్రసారస్వతపరిషత్తు పరీక్షలకు చదువమసిచెప్పినారు. కాని నాన్న, నన్ను ఇరవైనాలుగు గంటలూ యింగ్లీషుపుస్తకం పట్టుకొని కూర్చోనమంటాడు. హిందీ పుస్తకంగాని, తెలుగు పుస్తకంగాని కనపడనీయటం లేదు, ఈ విషయంలో, నీవు నాన్నకు ఉత్తరం వ్రాయవలసింది. నీవు నాన్నకువ్రాస్తే, నాకు కొంచెం ఊపిరి పీల్చుకొనటానికైనా అవకాశం దొరకవచ్చును.

నాకు తులసీదాసు రామాయణం టీకా తాత్పర్యములు గలది పంపవలెను. రోజూ రామాయణం పారాయణ చేయాలనుకుంటున్నాను. పారాయణకు అరగంటకంటే ఎక్కువకాలం

వినియోగించను. నాకు అర్థమయ్యే కొత్తపుస్తకాలు ఏమైనా
ప్రకటింపబడితే వాటినికూడా పంపవలెను.

మీరు సుఖంగా యాత్రలు పూర్తిచేసుకొని వచ్చా
రనుకుంటాను.

ఇట్లు,
మీ విధేయుడు,
గోవిందు

అన్నపేర తమ్ముడు.

56, న్యూరోడ్డు,
దారాగంజి,
అలహాబాదు,
8—7—1940.

అన్నయ్యా,
లేక అన్నయ్యగారికి,

నమస్కారములు. నీవు వెళ్లినప్పటినుండి యింతవరకు ఉత్తరం వ్రాయలేదు. అమ్మ బెంగపెట్టుకొన్నది. నీ క్షేమం తక్షణం వ్రాయవలెను.

మన ఊరునుంచి మామయ్య యింకా రాలేదు. ధాన్యం బుడిచినా పంపలేదు. ఇంట్లో చాల చిక్కుగా ఉంది. నీవు ఏమైనా డబ్బు పంపితేగాని మాకు గడవటం కష్టమని అమ్మ వ్రాయమంది.

ఒదిన, పిల్లలక్షేమం, నీక్షేమం వెంటనే వ్రాయవలెను.

ఇల్లు,
విధేయుడు,
గోపాలం

తమ్మునికి అన్నగారు.

చిరంజీవి గోపాలానికి,
లేక గోపాలం,

30, వెంకటప్పవీధి,
త్యాగరాజనగర్,
మద్రాసు,
14—7—1940.

నీ ఉత్తరం అందినది. ఇక్కడికి చేరినతోడనే ఊపిరి
నలుపనంత పనిలో చిక్కుకొనిపోయాను. అందుచేత మీకు
ఉత్తరం వ్రాయటలో ఆలస్యమైనది. మేమంతా జేమం.
అమ్మను అనవసరంగా బెంగ పెట్టుకోవద్దని చెప్పవలసింది.

రెండుమూడు రోజులలో నేను నీపేర రు 200/- పంపు
తాను. మన ఊరినుండి మామయ్యకాని, ధాన్యంబండికాని
వచ్చేవరకు ఆడబ్బు సరిపోతుందనుకుంటాను. కావలిస్తే మరల
వ్రాయవలసింది.

మీ ఓదిన, పిల్లలు సుఖంగా ఉన్నారు. పెద్దకుర్రవాడు,
గోపాలంబాబయ్య, గోపాలంబాబయ్య అంటూ ఉంటాడు.
నీవు సెలవులు యియ్యగనే యిక్కడకు రావలసింది.

అమ్మకు నమస్కారములు. మీకందరకు నా ఆశీర్వాచ
నములు.

ఇట్లు,
నీ పెద్దఅన్న,
వేంకటేశం

ఆన్న చెల్లెలకు.

46, రామకోట్,

హైదరాబాదు,

30—3—1949.

చిరంజీవి సాభాగ్యవతి లక్ష్మికి,
లేక లక్ష్మి లేక సోదరీ,

అమ్మ వ్రాసిన ఉత్తరంవల్ల నీవు ప్రవేశపరీక్షలో నెగ్గి
నట్లు తెలిసి చాల సంతోషించినాను. దానిపై పరీక్షకు
కూర్చొనటానికి నీవు చదువుట ప్రారంభించెదవని ఆశపడు
తున్నాను. ఆ పరీక్షకు కావలసిన పుస్తకములు ఏవి? నాకు
వ్రాసిన వాటిని యిక్కడకొని, నీకు పంపెదను. పరీక్షకు
తయారగుటలో, నాన్నే హితుడు విశ్వేశ్వరశాస్త్రి, నీకు చాల
సహాయపడగల డనుకుంటాను. నీకు తెలియనిది అతనిని అడిగి
తెలిసికొనవలసింది. నేనుకూడ అతనికి యిప్పుడే ఉత్తరం
వ్రాస్తున్నాను.

నిన్న నేను బజారుకు వెళ్ళితే 'తెలుగు మెఱుగులు'
అనే పుస్తకం కనపడినది. దానిని కొన్నాను. రేపునీకు బుక్కు
పోస్టుద్వారా పంపగలను.

సరస్వతి ఏమిచేస్తున్నది? అమ్మకు సమస్కారములు.

ఇట్లు,

నీ ప్రీయసోదరుడు,

శివరాం

స్కూలు హాస్టలులో ఉన్న పిల్లవాడు హాస్టలుజీవితము
తన కిష్టములేదని తల్లికి వ్రాయుట.

కేశవహాస్టలు,

నిజామాబాదు,

అమ్మా,

24—10—1949.

నీ ఉత్తరము నిన్న అందినది. నాకెంతో ఆనందం కలిగి
నది. ప్రోద్దుక, బడి అయినతర్వాత, దానిని చదువుకొన్నాను.
అది చదివినతర్వాత నామనస్సు యింటిమీద పోయింది.
నిన్ను విడచివచ్చి ఒక్కనెల దాటనప్పటికిని, ఎన్నో సంవత్స
రాల్లానట్లు అనిపించుచున్నది. సంక్రాంతిసెలవులు యింకా
ఎప్పుడో వచ్చుచున్నట్లు తోచుచున్నది. అప్పుడేకదా నన్ను
నీవు రమ్మన్నది? నేను యింటిదగ్గరఉండి స్కూలుకు వెళ్ళి
రావటమే, ఈ హాస్టలులో ఉండుటకంటే చాల బాగుండినది.

నాకు హాస్టలులో ఉండుట బొత్తిగా యిష్టంలేదు. నేను
ఉన్న గదిలో 5 మంది పిల్లలున్నారు. అందులో కొందరు
మంచివారు. కాని, మాకంటే పెద్దపిల్లలు ఎప్పుడు మమ్మా
ఏడిపించుచు ఉంటారు. మేము ఏమి అన వీలులేదు. అంటే,
చావబాదుతారు. మాస్టరుగారు దీపముల ఆర్పినామో లేదో
చూచుటకు వచ్చివెళ్లినతర్వాతనే అల్లరి మొదలుపెట్టెదరు.
అందుచేత ఆ విషయమాయనకు తెలియనే తెలియదు. ఇక్కడి
మాస్టరులంటేకూడా నాకిష్టములేదు. దినమంతా పని చేయి

స్తారు. తప్పువస్త్రే చాలు, బెత్తంతో కొట్టుతారు. పిల్లలలో
 ఎక్కువమంది ఎంతో దుర్మార్గులు. ఒకళ్ళిద్దరంటే నాకిష్టం.
 నన్ను ఈ హాస్టలులోనుండి, యీ బడిలోనుండి తీసివేసి మన
 ఊరిలోని స్కూలులో చేర్చమని నాన్నతో చెప్పా.

ఇట్లు,

నీ ప్రియపూత్రుడు,

శేఖర్

తల్లి జవాబు.

లక్ష్మీనివాసము,

భువనగిరి,

చిరంజీవి శేఖరునకు,

26—10—1949.

ఆశీస్సులు. నీ ఉత్తరం అందినది. కేశవహాస్టలులో నీవు నుఖంగా లేవని నాకు విచారముగా నున్నది. ఇంటికొరకు బెంగ పెట్టుకొనుటలో వింతలేదు. ఎందుకంటే నీవు యిదివరకు యిల్లు విడిచి ఎక్కడ ఉండలేదుకదా? నాకుకూడా నీవు నాదగ్గరనే ఉండాలని ఎన్నోసార్లు అనిపించినది, అనిపించుచుండును. కాని అంతా మనముకోరునట్లు జరుగదుకదా? నిన్ను నాదగ్గరనే ఉంచుకొనిన నీకు చదువులులరాగలదు? నీవు పెద్దవాడవై, గొప్పగొప్ప పనులుచేసి, పేరుప్రతిష్ఠల ఎట్లు సంపాదించగలవు? ప్రతిపిల్లవాడు, అతను బాగుపడవలెనన్న, హాస్టలులో కొన్ని సంవత్సరాలు ఉడుట అవసరమని మీ నాన్నగారి ఉద్దేశము. ఈ విషయము నాకంటే వారికే బాగా తెలియును.

బాబూ నీవు దైర్యంగా ఉండు. హాస్టలులోనే ఉండి, మాస్టరులు చెప్పినట్లువిని, చక్కగా చదువుకో. త్వరలోనే నీవు, యితరపిల్లలవలె, యీ కొత్త జీవితానికి అలవాటు పడగలవు. ఇతరపిల్లల వేళాకోళపు మాటలకు లక్ష్యపెట్టకు. వాటి వల్ల బాధపడుచున్నట్లు తెలియనీయకు. పొరనేమాటలకు నీవు బాధపడుటలేదని తెలియుటతోడనే వారు నిన్ను ఏమీ అనకుండా వదలిపెట్టెదరు. బెంగవదలి ఉత్సాహంతోను, దైర్యం
ఉండు,
అమ్మ.

పినతండ్రి దగ్గరనుండి.

చిరంజీవి ప్రకాశమునకు,
లేక ప్రకాశం,
సేవాగ్రామము,
వర్ధా,
4—10—1947.

ప్రపంచములోని మహాపురుషులలోకెల్ల గొప్పవాడైన మహాత్ముడు స్థలమునుండి నేను నీకు యీ ఉత్తరము వ్రాయుచున్నాను. నేను యిదివరకు అనుకున్నట్లే, నీవుకూడ సేవాగ్రామము పెద్ద స్థలమని అనుకొనుచుండవచ్చును. కాని, అది సరికాదు.

సేవాగ్రామము ఒక మామూలుగ్రామము. దాని ప్రక్కనే, పొలములలో, గాంధీగారి గుడిసెలు ఉన్నవి. ఒక చిన్న గుడిసెలో గాంధీమహాత్ముడు ఉండేవాడు. మహాత్ముని వెంటనంటి ఉడువారుండే గుడిసెలు రెండుమూడు గలవు. పిటినంటుకొనే ఒక గోశాల ఉన్నది. దానికి ఉత్తరపుదిక్కున వైద్యశాల ఉన్నది. దాని దగ్గరగనే చరఖాసంఘముయొక్క భవనము కలదు.

ఈ గుడిసెల ఫోటోలు నేననేకం తీసినాను. వాటిని నీవు నేను యింటికి వచ్చినతర్వాతనే, చూడగలవు. మహాత్ముడు యిక్కడ లేనప్పటికిని, యిక్కడికార్యక్రమము యధా విధిగనే సాగుచున్నది.

వర్ధాలో నేనింకా రెండుదినములుంటాను. వర్ధాను గురించి యింకొకసారి వ్రాస్తాను.

ఇట్లు,
నీ శ్రేయోభిలాషి,
రామచంద్రరావు

శిష్యునిదగ్గరనుండి గురువు గారికి.

గాలేపల్లి,
సిరిసిల్లా పోస్టు,
కరీంనగరం జిల్లా,
పూజ్యలైన గురువుగారికి,
3—3—1943.

నమస్కారములు, చాలదినములనుండి మీ దగ్గరనుండి ఉత్తరంలేదు, ఆరోగ్యంగాను, సుఖంగాను ఉన్నారని ఆశించుచున్నాను.

మీకు కొంచెం శ్రమ యియ్యదలచుకున్నాను. నేను పరీక్షలో నెగ్గినందులకు మా నాయనగారు నాకు రు 50/- బహుమతిగా యిచ్చినారు. వాటితో చదువుకొనుటకు మంచి పుస్తకములు కొన నా కోరిక. కాని ఏ పుస్తకములు కొనవలెనో, నాకు సరిగా తెలియదు. నాకు తగిన పుస్తకముల పేర్లు, అవి దొరకుస్తలము, వ్రాసినచో వాటిని కొనుక్కొని సెలవులలో చదువుకొనెదను.

తప్పకుండా నా కోరిక నెరవేర్చెదరని నమ్ముచున్నాను.

ఇట్లు,
మీ ప్రీయశిష్యుడు,
నెంక టేశం

గురువు గారినుండి శిష్యునకు.

శాంతికుటీరము,

దారాగంజి,

ప్రయాగ,

వెంకటేశం,

లేక వెంకటేశమునకు,

10—3—1943.

నీవు 3-3-1943 నాడు వ్రాసిన ఉత్తరం అందినది. అది చదివి చాల సంతోషించినాను.

నీకు మీ నాయనగారు యిచ్చినడబ్బు వృధా ఖర్చు చేయక జ్ఞానాభివృద్ధికి లోడ్డుపెట్టుకముంకై వెచ్చించకోరుట నీ యోగ్యతకు తగినట్లుగానే ఉన్నది. నీవుకోరినట్లు యిందులో పుస్తకములపేర్లు, అవిదొరకు స్థలములు వ్రాసిన కాగితం ఒకటి పంపుచున్నాను. వాటిని తెప్పించుకొని చదువ వలసినది.

నీకు దినపత్రిక వందైనా వచ్చుచున్నదా? లేనియెడల మంచి పత్రిక ఒకటి వచ్చునట్లు ఏర్పాటు చేసికొన వలసినది.

పత్రికలవిషయం నేను వ్రాయనక్కరలేదు. నీకు తెలియునుగదా!

దినమంతా పుస్తకముల చదువుటలోనే గడపక, మీ గ్రామస్థులలో పరిచయం చేసికొని, వారి కష్ట సుఖములలో పాల్గొని నీ చేతనైనంత సేవ చేయవలెను.

నేను ఆరోగ్యంగా ఉన్నాను. గాంధీమహాత్ముని జీవిత చరిత్ర వ్రాయుటకు వలయుగ్రంథముల సేకరించుచున్నాను. జవాబు వ్రాయవలెను.

ఇట్లు,

నీ శ్రేయోభిలాషి,

రామదేవశాస్త్రి

ప్రియ స్నేహితునకు.

వకీలు శేషగిరిరావుగారి ఇంట్లో,

మానుకోట,

ప్రియమిత్రమా,

వరంగలు జిల్లా,

లేక మిత్రుడు రామారావుకు,

14-10-1949.

నమస్కారములు. ఇంతకుముందు నీకు ఉత్తరం వ్రాయ జాలక పోయినందులకు విచారించుచున్నాను, నేను ఊళ్ళో లేక పోవటమే అందుకు కారణము. మా మేనమామల ఊరు పెండ్లికి వెళ్ళవలసి వచ్చినది. నిన్న సాయంత్రమే తిరిగి వచ్చి నాను.

వేసవి సెలవులు త్వరలోనే ముగియగలవు. కాబట్టి మనము యిద్దరం త్వరలోనే కలిసికొనగలము. అప్పుడు నేనూ సెలవులలో చేసినదంతా నీకు చెప్పగలను. నీవు ఏ తేదీ! స్కూలుకు వచ్చుచున్నావో తెలిపిన, నేనుకూడ సరిగా ఆరా జనకే రాగలను.

ఒక్కసంగతి. మీ ఊరిలో మంచి మామిడిపండ్లు దొరు కునని చెప్పినావు. వచ్చేటప్పుడు తప్పకుండా కొన్నిపండ్లు తీసి కొని రావలసింది.

ఇట్లు,

నీ ప్రియమిత్రుడు,

నారాయణ

మిత్రునకు ఉత్తరము.

ధిల్లీ వర్ణనము.

బ్రాకు నెం. 4,
రేడియోకాలనీ,

ధిల్లీ,

మోహన్,

10-5-1949.

నేను మావాళ్ళలో యాత్రకు బయలుదేరినసంగతి నీకు యిదివరకే వ్రాసినాను. ఇక్కడికి మేము నాలుగురోజుల క్రిందట చేరినాము. రేపుసాయంత్రం బయలుదేరి మధురానగరమునకు వెళ్ళుచున్నాము.

ఇక్కడున్న నాలుగురోజులలో ధిల్లీనగరమంతా తిరిగి చూసినాను. చూసినది నీకు తెలుప కుతూహలముగా ఉంది.

అతి పురాతనకాలమునుండి ధిల్లీపట్టణము అనేక రాజవంశములకు రాజధానిగా ఉండినసంగతి నీకు తెలియును. పాండవుల ఇంద్రప్రస్థపురం యిదేనటారు. ఇప్పుడుకూడ అది స్వతంత్ర భారతదేశానికి రాజధాని. అందుచేత యిక్కడ అనేక ప్రాచీనభవనములు గలవు. యమునానది ఒడ్డున ఎర్రరాతితో కట్టబడిన ఎక్కికోట (లాల్ కిల్లా) మొగలాయిరాజుల వైభవదర్శముల జ్ఞాపకమునకు తెచ్చుచున్నది. కోటలోపల 'మోతీమసిజిద్', 'దర్బార్ ఖాన్', చిత్రవస్తు ప్రదర్శనశాలలు చూచుటకు తగినవి. 1947 సంవత్సరము ఆగస్టు 15 వ తేదీ నుండి యీ కోటపై మన త్రిరంగుపతాకము ఎగురుచున్నది.

పాతధిల్లీలో రెండుమూడు భవనములు చాల ప్రసిద్ధములు. 'చావడీబజారు' దగ్గరున్న జుమ్మామసీదుచూచి మేము ఆశ్చర్యచకితులమైతిమి. ప్రపంచములోని అన్ని పార్థనా మందిరముల కంటె యిది పెద్దదని చెప్పుదురు. శుక్రవారమునాడు ధిల్లీ అంతటనుండి ముసల్మానులు యిక్కడ ప్రార్థన (నమాజు) చేయుటకు వచ్చెదరు.

చాందీనీచాక్ లోని 'సోనే కామసిజిద్', శిఖుల గురు ద్వారము చూడవలసినవి.

ధిల్లీని పూర్తిగాను, నరిగాను చూడవలెనన్న పదిరోజులైన పట్టును. కాని మేమిక్కడ అన్ని రోజులుండుటకు వీలులేదు.

ఆగ్రాలోకూడ ఒకదినము ఉండి యింటికి వెళ్లెదము. ఇంటినుండి మరల వ్రాసెదను.

ఇట్లు,
నీ ప్రియమిత్రుడు,
గోపాలం

మరణవార్త.

హనుమాన్ ఫూట్,

కాశి,

30-10-49.

రామేశ్వరరావుగారికి,

నిన్న రాత్రి 8 గంటల 15 నిమిషములకు, అకస్మాత్తుగా గుండె ఆగిపోవుటచే మా తండ్రిగారు మమ్ములనందఱిని వదిలి, పరలోకము చేరిరని తెల్పుటకు చాల దుఃఖించుచున్నాను.

ఇట్లు,

రామయ్య

పరామర్శ ఉత్తరము.

రామకుటీరము,
మోతీలాల్ రోడ్డు,
విజయవాడ,
2-11-1949.

రామయ్యగారికి,

పూజ్యులైన మీ తండ్రిగారు కాలధర్మము నొందిరిని తెలుపు మీ ఉత్తరముచదివి దుఃఖితులమైతిమి. మీ తండ్రిగారి చివరగడియలలో మీరు దగ్గరలేరన్న సంగతి మాకు మరింత బాధ కలిగించినది. కాని భగవధేచ్చ అట్లున్నప్పుడు మనమేమి చేయగలము? ఆయన యాజ్ఞకు అందరముకూడ తలవంచ వలసినదేగదా!

ఈ సంకట సమయములో పూజ్యులైన మీ తండ్రిగారి ఆత్మకు శాంతి నియ్యవలసినదని, యీ కష్టమును సహించుటకు వలయు ధైర్యస్థైర్యముల మీకు ప్రసాదింపవలెనని భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాము.

ఇట్లు,
రామేశ్వరరావు

తల్లి మరణమునకై దుఃఖించుచున్న మిత్రునకు.

10, సుభాష్ రోడ్డు,

బొంబాయి,

మార్చి 7, 1940.

ప్రియమిత్రమా,

మీ అమ్మగారు చనిపోయినవారై యీ రోజుడేదయమే నేను ఎంతో దుఃఖముతో విన్నాను. ఆవిడ జబ్బుగానున్నట్లు మీ సోదరునివల్ల నాకు కొన్నివారముల క్రిందట తెలిసినది. కాని అతడు దానిని ఏదో మామూలుజబ్బు అని చెప్పుటవల్ల యిప్పుడీ చావువారై విని సమ్మతేకపోతిని. ఈ మహావిషత్తులో నిన్ను ఒదార్చుపెట్టో నాకు తెలియకున్నది. మీ అమ్మ గారియందు నీకెంతప్రేమో నాకు తెలియును. ఆయి నప్పటికిని యీ తీరని సప్తమునకు దుఃఖముతో పిచ్చివాడవైన నేమిలాభము? ధైర్యము చిక్కబట్టుకొని నీ భవిష్యత్తు విషయమై ఆమె పెట్టుకొనిఉన్న ఆశల సాధించుటకు పూనుకొను యే తగినపని.

సన్నుకూడ నీతోపాటు కుమారునిగ ఎంచిన మీ స్నేహితి మృత్యువు నాకుకూడ తీరని సప్తమే. మీ నాయనారికి ఎంతబాధగనున్నదో! వారికికూడ నా సానుభూతి కలుపగోరెదను.

ఎంతవ్రాసిన మీ దుఃఖము తీరును! దెబ్బ తగిలినవా
చికే దాని బాధ తెలియనన్నమాట నిజమే. కాని యీ కష్ట
సమయములో నీతోపాటు నేనుకూడ దుఃఖపడుచున్నా ననట
కంటె ఏమిచేయగలను?

ఇట్లు,
నీ మిత్రుడు,
రామారావు

పరామర్శ ఉత్తరమునకు జవాబు.

7, నేషియల్ రోడ్డు,
పూనా,
మార్చి 10, 1949.

ప్రియమిత్రమా,

సానభూతిలో నిండియున్న నీ ఉత్తరమునకు కృతజ్ఞుడను. మాటలు దుఃఖమును పోగొట్టజాలనని వ్రాసితివి. కాని నీయట్టి స్నేహితుల సానుభూతి, యిట్టి విషత్తులలో ఎంతో సహాయకారి; హృదయమునకు కొంత ఊరటనిచ్చును.

మా అమ్మచావు నన్ను దిగ్భ్రాంతుని చేసినది. లోకమంతా శూన్యముగా కనుపించుచున్నది. ఆమెకు నేనంటే ఎంతో ప్రేమ. నాకు ఆమెతప్ప లోకమేలేదు. ఈ జీవితమంతా ఆవిడ లేకుండా బ్రతుకుటెట్లా అనిపించుచున్నది.

ఆవిడ సుఖముగా మరణించినది. ఎట్టి బాధ పడకుండ నిద్రలో పోణము వదలినది.

నీవంటే ఆవిడకు చాలా ప్రేమ. చనిపోయేముందు నిన్ను గురించి ఎన్నోసారు లడిగినది.

ఇంతకంటే వ్రాయజాలకున్నాను.

ఇట్లు,
నీ ప్రియమిత్రుడు,
దాశరథి

అభినందనములు.

ఎన్నికలలో నెగ్గినందుకు స్నేహితునకు.

లక్ష్మీవిలాసం,

గాంధీరోడ్డు,

రామనగరం,

జనవరి 6, 1949.

ప్రియసోదరా,

ఆంధ్ర సారస్వతపరిషత్తుకు అధ్యక్షుడుగా నీవు ఎన్నుకొనబడినందులకు నా హృదయపూర్వక అభినందనములు. సాహిత్యోపాసకులు నిన్ను ఎన్నుకొని, గత పాతికేండ్లనుండి సాహిత్యసేవ చేయుచున్న నిన్ను గౌరవించుటయేకాక, నీకలల నన్నిటిని రూపొందిజేయుట కవకాశమిచ్చిరి. అదికాక, నీకంటె తగినవారెవరు గలరు?

ఇదివరకువలెనే సాహిత్యముద్వారా మానవసేవకు పాటుబడగలవని ఆశించుచున్నాను.

నీ ప్రియమిత్రుడు,

ఆనందరావు

పెండ్లిపిలుపు.

శ్రీమాన్ .....

మహాశయా,

నాచిన్నకుమారుడు చిరంజీవి వెంకటేశ్వరరావు (బి.ఎ.) కు, గుంటూరు వాస్తవ్యులైన దేశిరాజు శేషగిరిరావు పంతులుగారి రెండవకుమార్తె కుమారి ఇందిర (బి. ఎ.) కు గుంటూరు ఆరండలుపేటలో వివాహము జరుగగలదు. మీరు బంధుమిత్రులతో విచ్చేసి, మమ్ము కృతార్థులచేసి, వధూవరుల ఆశీర్వాదించి. మా సత్కారములంద పొందించుచున్నాను.

వివాహ ముహూర్తము : పగలు 10 గంటలకు.

లితామందిరము,
 పేషన్ రోడ్డు,
 హైదరాబాదు, }
 20-12-49.

ఇట్లు,

రామమోహనరావు.

వివాహ అభినందనములు.

కిషన్ పురం,
అనుమకొండ,
వరంగలు,
24-12-1949.

శ్రీ రామమోహన రావుగారికి,

చిరంజీవి వేంకటేశ్వరరావు వివాహమునకు రమ్మని మీరు పంపిన ఆహ్వానము అందినది. కృతజ్ఞుడను. ఈ శుభసమయమున మీ అందరకు నా అభినందనములు.

ఒక అవశ్యకారణముండుటవల్ల నేను యీ దినమున మద్రాసు వెళ్లుచున్నాను. వివాహదినమువరకు నేనుతిరిగిరాజాలనని వ్రాయుటకు చింతించుచున్నాను. కాని నా మనస్సు మీ అందరిమధ్యనుండి వివాహ మహోత్సవమునందు పాల్గొనుచుండునని గట్టిగా చెప్పగలను.

వధూవరుల భవిష్యత్తును ఆనందమయముగను, మంగళమయముగను చేయమని భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఈ శుభసమయమున చిరంజీవి వేంకటేశ్వరరావు కొన్ని పుస్తకములును, వధువుకు ఖాదీచీరను పంపుచున్నాను. స్వీకరింప ప్రార్థితులు.

ఇట్లు,
శుభాకాంక్షి
శ్రీకాంతరావు

పరిచయలేఖ.

రాయచూరు,
10-11-1949.

శ్రీ ఆనందరావుగారికి,

ఈ ఉత్తరము తీసుకొనివచ్చు శ్రీ రాఘవేంద్రరావు గారు నా ఆప్తమిత్రులలో ఒకరు, వారు యిక్కడి హైస్కూలులో ఆంధ్రప్రపండితులు.

తమ సొంతపనికొరకు శ్రీ రాఘవేంద్రరావుగారు విశాఖ పట్టణములో నాలుగురోజులుండగోరుచున్నారు. వారుండుటకు, వారి భోజనమునకు మీదగ్గర నే ఏర్పాట్లు గావించ కోరుచున్నాను. మీదగ్గర దిగిన పీఠికి ఎట్టికష్టముండదని నా నమ్మకము. శ్రీమకు తుమించుదురుగాక.

పిల్లలకొరకు కొన్నపండ్లు పీఠిలో పంపుచున్నాను.

ఇట్లు,
రమాకాంతం

శిఖారసు ఉత్తరము.

శ్రీ రామారావుగారికి,

ఈ ఉత్తరము తీసికొనివచ్చు శ్రీ వెంకటేశ్వరరావు గారు మాదగ్గర పదిపండ్లు పనిచేసినారు. కార్యదక్షులు, లెక్కలు చక్కగా ఉంచగలరు. సమయస్ఫూర్తి, వివేచనా శక్తి గలవారు. మీ ఆఫీసులో పనిచేయుటకు అన్నివిధముల తగినవారు.

ఇట్లు,

విశ్వాసపాత్రుడు,

సంతకము.....

విందునకు పిలుపు.

64, గాంధీరోడ్డు,
మా రేడుపల్లి,
సికిందరాబాదు,
6-12-1950.

శ్రీ.....

మహాశయా,

నాపుత్రుడు చిరంజీవి గోపాలరావు ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తువారి ప్రవేశ పరీక్షలో ప్రథముడుగ ఉత్తీర్ణుడాయెను. అందువల్ల రేపు ఆదివారము రాత్రి 8 గంటలకు మా ఇంట్లో విందు ఏర్పాటుచేసినాము. ఆవిందులో పాల్గొని మీరు మా ఆనందమును ఇనుమకింప చేయుటయేగాక, మా ఏర్పాటుల సఫలీతము గావింప కోరుచున్నాను. మమ్మనిరాశుల గావింపని ఆశించుచున్నాను.

మీ దర్శనాభిలాషి,
గిరిధరరావు

ప్రధానోపాధ్యాయులకు
సెలవు దరఖాస్తు.

శ్రీ ప్రధానోపాధ్యాయులవారు,
ప్రతాపరుద్ర హైస్కూలు,
వరంగలు.

ఆర్యా,

నిన్న సెకిలుమీదనుండి పడుటవల్ల నా కాలికి బాగా
దెబ్బతగిలి, వాచినది. అందుచేత బడికి రాజాలకున్నాను. నాకు
నాలుగురోజులు సెలవుయియ్యి పార్థించుచున్నాను.

కొత్త పేట,
వరంగలు,
16-10-1949.

ఇట్లు,
విధేయుడగు మీవిద్యార్థి,
మదనమోహనరావు,
9 వ తరగతి.

పరిషత్తు కార్యదర్శిగారికి.

కార్యదర్శిగారు,

ఆంధ్ర సారస్వతపరిషత్తు,

నుల్తానుబజారు,

హైదరాబాదు.

మహాశయా,

క్రిందటి సంవత్సరము మీరు జరిపిన పరీక్షలలో ప్రవేశపరీక్షయందు నేను నెగ్గినాను. పరీక్షాఫలితముల ప్రకటించి రెండునెలలైనది. కాని నాకింతవరకు జయ (సర్టిఫికేట్టు) పత్రము అందలేదు. దయయుంచి త్వరలో పంపకోరెదను.

తెలంగాణా ప్రాంతమునుండి ప్రవేశపరీక్షకు కూర్చొనిన వారందరిలో నాకు ఎక్కువమార్కులు వచ్చినట్లువిన్నాను. జమేమో తెలుపవలెను.

ఇంకొకవిషయము. మీరు ప్రవేశపరీక్షకు మించినది. యింకేనైనా ప్రొత్త పరీక్ష పరిషత్తుపక్షమున ఏర్పాటుచేసినారా? లేకున్న ముందు చేయబోవు ఆలోచనలున్నవా?

తిరుగుటపాలా జవాబు నియ్యకోరుచున్నాను.

వినియోగరావుగారిఇంట్లో,

సత్యనారాయణపురం,

భువనగిరి,

14-10-1949.

ఇట్లు,

మీ విశ్వాసపాత్రుడు,

నాగరాజరావు

పరిషత్తు కార్యదర్శి బాబు.

ఆంధ్రసారస్వత పరిషత్తు,
సుల్తానుబజారు,
హైదరాబాదు,
27-10-1949.

శ్రీ నాగరాజారావుగారు,
వినాయకరావుగారిఇంట్లో,
సత్యనారాయణపురం,
భువనగిరి.

మహాశయా,

మీరు 14-10-1949 నాడు వ్రాసిన ఉత్తరము అందినది. మీ జిల్లానుండి పరీక్షలకుకూర్చొని, నెగ్గినవారి జయ పత్రములన్నియు, మీ జిల్లా పరిషత్తు కార్యదర్శిగానికి పంపి దాదాపు ఇరువది దినములైనది. ఈపాటికి మీకు మీ జయ పత్రము అందియుండవలసినది. అందనిచో, జిల్లా కార్యదర్శి గారిని కలిసికొని, దానిని తీసికొని, ఆ విషయము మాకుకూడ తెలుపవలసినది.

ప్రవేశ పరీక్షలో నెగ్గినవారందరిలో మీకే ఎక్కువమార్కులు వచ్చినమాట సత్యమే. ప్రధములుగా వచ్చినవారికి పరిషత్తుపక్షమున కొన్ని పుస్తకముల బహుమతిగా నిచ్చుట మా ఆచారము. ఆ పుస్తకములు మీకు వేరే పంపుచున్నాము.

వచ్చే సంవత్సరము నుండి పరిషత్తు విశారద పరీక్షను
 ఏర్పాటు చేయబోవుచున్నది. పాఠ్యగ్రంథముల పట్టిక త్వర
 లోనే మీకు పంపగలము. మీరు ఆ పరీక్షకుకూడ కూర్చొని
 ప్రధములుగా ఉత్తీర్ణులయ్యెదరని ఆశించుచున్నాము.

ఇట్లు,

సుగుణభూషణ రావు,

కార్యదర్శి,

ఆంధ్రసారస్వత పరిషత్తు.

ప్రధానోపాధ్యాయులకు

సర్టిఫికేట్లు కొరకు.

12/102
2904

శ్రీ ప్రధానోపాధ్యాయులవారికి,
నాగేశ్వరరావు హైస్కూలు,
విశ్వేశ్వరపురము.

ఆర్యా,

మా సాయనగానికి యీ ఊరినుండి, నిజామాబాదు
బడిలో అయింది. ఒకవారం రోజులలోపుగా మమ్మందరిని అక్క-
డికి తీసికొని వెళ్ళబోవుచున్నారు. కావున యిష్టము లేకున్నను
నేను యీ స్కూలువీడి వెళ్ళవలసి వచ్చినది.

దయయుంచి నాకు స్కూలు సర్టిఫికేట్లు వీలైనంత
త్వరలో యిప్పించకోరెదను.

విశ్వేశ్వరపురం, }
6-9-1949. }

ఇట్లు,
విధేయుడగు మీ ప్రియశిష్యుడు,
గోవిందరావు,
9 వ తరగతి

వార్తాపత్రికకు చందాదారుగా చేరుటకు.

మేనేజరుగారికి,

‘ఆంధ్రపత్రిక’,

7, తంబుచెట్టివీధి,

జార్జిటవున్, మద్రాసు.

మహాశయా,

ఈమధ్య ఒక స్నేహితునిదగ్గర మీ దినపత్రికను, వారపత్రికను, భారతిని, చూచుట తటస్థించినది. మీ పత్రికలన్నియు నాకు వచ్చినవి.

నేను పై మూడుపత్రికలకు చందాదారుగా చేరగోరుచున్నాను. మనియూర్డరుద్వారా చందా పంపుచున్నాను. మీకు అందిన తేదీనుండి నాకు పత్రికలు పంపుట మొదలు పెట్ట గోరెదను.

ఇట్లు,

విశ్వాసపాత్రుడు,

దామోదర రావు

వార్తాపత్రికా సంపాదకునకు.

సంపాదకులు,
యుగవాణి,
వికారాబాదు.

మహాశయా,

ఈ రోజున, 'దేశభక్తుడు' అన్న నా కథగల మీ
యుగవాణి సంచిక అందినది. మీ పత్రికా రాజములో నా
బోటివాని కథకు స్థానమిచ్చి, నన్ను ప్రోత్సహించినందులకు
కృతజ్ఞుడను.

ఈ ఉత్తరముతోపాటు 'మా బాపు' అన్న గీతము నొక
దానిని ప్రకటనార్థము పంపుచున్నాను. దీనినికూడ మీ పత్రి
కలో ప్రకటించెదరని ఆశించుచున్నాను.

సేవాశ్రమము,
ఆలేరు,
6-4-1949. }

ఇట్లు,
మీ విశ్వాసపాత్రుడు,
కందుకూరి నరసింహారావు

పత్రికలో ప్రకటన వేయించుటకు.

సంపాదకులు,

మాతృభూమి,

సికిందరాబాదు.

మహాశయా,

నమస్కారములు. దయచేసి సుప్రసిద్ధమైన తమ
దినపత్రికలో యీ క్రింది ప్రకటనను వేయకోరెదను.

బహిరంగసభ.

హైదరాబాదు హిందీ ప్రచారసభ పక్షమున 1948
సంవత్సరం మే 9 వ తేదీ సాయంత్రం 6 గంటలకు మార్కెట్టు
వీధిలోని జంషెడ్ హాలులో 'వర్ధా విద్యావిధానము' నుగురించి
విఖ్యాత విద్యావేత్తలగు శ్రీ ఆర్య నాయకంగారు ఉపన్య
సించెదరు. ఆంధ్రపితామహ శ్రీ మాడపాటి హనుమంతరావు
సంతులుగారు సభాధ్యక్షత వహించుటకు దయతో అంగీకరించి
గారు. పురవాసులగు స్త్రీపురుషులెల్లరు సకాలమునకు విచ్చేసి
సభను జయప్రదము గావించెదరుగాక.

కార్యదర్శి,

హిందీ ప్రచారసభ,

సికిందరాబాదు.

ఈ ప్రకటనను వేసిన మీ పత్రికా సంచికను మా
స్వాగతమునకు పంప ప్రార్థన.

ఇట్లు,

మీ విశ్వాసపాత్రుడు,

జయరామయ్య

22-4-1948.

సంపాదకులు,

తెలుగుపత్రిక,

హైదరాబాదు,

ఆర్యా,

మన మునిసిపాలిటీవారు గాఢనిద్రలో ఉన్నారు. వారికి ఎన్ని సారులు వ్రాసినను లక్ష్యపెట్టుటలేదు. కావున పత్రికలో వ్రాసిన తప్పుకాదనుకంటాను. ఒక నెలనుండి సుల్తానుబజారు రోడ్డు నడవటానికి వీలులేని స్థితిలో ఉన్నది. వానలవల్ల రోడ్డు పైభాగము కరిగి రాళ్ళు పైకివచ్చినవి. పెద్దపెద్ద గుంటలు పడినవి. చీకటిరాత్రిలలో మోటారుకారులుగాని, బండ్లుగాని, సైకిళ్లుగాని, కాలినడకవారుగాని ఆ రోడ్డుమీద పోవుట చాల అపాయకరము. ఇదికాక రోడ్డుకు రెండుప్రక్కల కంకరగుట్టలు కలవు. ఇక రోడ్డుస్థితి వేరే వర్ణించవలెనా? వారములతరబడి ప్రజలు యిట్టికష్టములకు పాల్పడవచ్చుట చాల గర్హనీయము. ప్రజలు మేల్కొని, అధికారులదృష్టి నెటుమరల్చి, త్వరలో రోడ్డు బాగుపడునట్లు చూడగలరని ఆశించుచున్నాను.

ఇట్లు,

విశ్వసనీయుడు,

చిత్రగుప్తాడు

కె. వెంటకరావు,

8, సుల్తానుబజారురోడ్డు,

హైదరాబాదు.

పుస్తకముల కంపెనీకి.

56, గాంధీనగరం,
విజయవాడ,
3-3-1943.

మే నేజరుగారు,
వావిళ్ళ రామస్వామిశాస్త్రిలు అడుసన్ను,
చైనాబజారు రోడు,
జార్జిటవును, మద్రాసు.

ఆర్యా,

నేను యీ పేటలో పుస్తకముల దుకాణము నొకదా
నిని పెట్టబోవుచున్నాను. మీరు ప్రకటించిన పుస్తకములపై
ఎంత కమీషన్ యిచ్చెదరు? ఇతరుల పుస్తకములు మీవద్ద
దొరకునా? దొరికిన, వాటిపై ఎంత కమీషన్ యిచ్చెదరు?
వ్యాపారసంబంధమైన మీ షరతులు తెలుపగోరెదను.

మీరు ప్రకటించిన పుస్తకములయొక్క, మీదగ్గర
దొరకు యితర పుస్తకములయొక్క క్యాటలాగులుకూడ
దయచేసి పంపెదరుగాక.

ఇట్లు,
మీ విశ్వాసపాత్రుడు,
విశ్వాసరావు

పుస్తకములకొరకు.

130, కింగ్స్ట్రేట్,
సికిందరాబాదు,
6-6-1946.

మేనేజరు,

వెంకట్రామ అండు కంపెనీ,
బుక్ సెల్లర్స్ అండు పబ్లిషర్స్,
ఏలూరు.

ఆరాధ్య,

మీరు యీనెల 1 వ తేదీని వ్రాసిన 150 వ నంబరు ఉత్తరం అందినది.

దయచేసి యీ క్రింద నియతబడిన పుస్తకముల రైల్వే పార్శ్వలుద్వారా పంపి, రైల్వే రశీదును వి. పి. పి. ద్వారా నాకు పంపగోరెదను. మనియార్డరుద్వారా రు 5/- అడ్వాన్సు పంపుచున్నాను.

1. ఆంధ్ర మహాభారతము పద్యకావ్యము 7 వాల్యూములు

1 సెట్టు

2. ఆంధ్ర భాగవతము పోతనకృతము - 2 భాగములు

1 సెట్టు

3. భాస్కర రామాయణము

1 ప్రతి

4. రంగనాథరామాయణము

1 ప్రతి

5. మనుచరిత్ర

1 ప్రతి

ఇట్లు,
విశ్వాసపాత్రుడు,
రంగనాథరావు

ఉద్యోగముకొరకు దరఖాస్తు.

కార్యదర్శిగారు,

శ్రీకృష్ణ దేవరాయాంధ్ర భాషానిలయము,
సుల్తానుబజారు, హైదరాబాదు.

మహాశయా,

నిన్నటి గోల్కొండ పత్రికలో, మీ గ్రంథాలయ
మునకు ఇంగ్లీషు, తెలుగు తెలిసిన గుమాస్తా కావలెనని
మీరుచేసిన ప్రకటన చూచినాను. నేను మీ గ్రంథాలయ
ములో పనిచేయ గోరుచున్నాను.

నేను మద్రాసు యూనివర్సిటీయొక్క ఇంటర్మీడియట్
పరీక్షలో నెగ్గినాను. నాకు ఇంగ్లీషు టైప్ రైటింగు వచ్చును.
ఇంటర్మీడియట్ లో నా అభిమాన విషయములలో తెలుగు
కూడ గలదు. నావయస్సు ఇరువది సంవత్సరములు. వేసవి
సెలవులలో రెండునెలలపాటు రావు అండ్ కంపెనీలో, కంపెనీ
శాఖ యొక్కడనుండి తీసివేయబడువరకు, పనిచేశాను.

మాకాలేజి ప్రిన్సిపాలుగారు, రావు అండ్ కంపెనీ మేనే
జరుగారు ప్రసాదించిన యోగ్యతాపత్రములనకలులు యిందుతో
సంపుచున్నాను.

మీ పనికి నన్ను నియోగించిన, నా శక్తి కొలది, మీకు
తృప్తి కరముగా పనిచేయుటకు పాటుపడెదను.

48, కోమటివీధి,
నల్లగొండ,
14-11-1949.

ఇట్లు,
మీ విశ్వాసపాత్రుడు,
రాపాక రామావందశర్మ

ఉపాధ్యాయపదవికి దరఖాస్తు.

ప్రధానాధ్యాపకులవారికి,
కేశవ మెమోరియల్ హైస్కూలు,
నారాయణగూడెము,
హైదరాబాదు.

మహాశయా,

నిన్నటి 'దక్కన్ క్రానికల్స్' పత్రికలోపడిన ప్రకటన
వల్ల మీస్కూలుకు ఉపాధ్యాయులు కావలెనని తెలిసి, నేనొక
అభ్యర్థిగా దరఖాస్తు పెట్టుచున్నాను.

నేను మదరాసు యూనివర్సిటీయొక్క బి. ఎ. పరీక్షలో
రెండవతరగతిలో నెగ్గినాను. గణితశాస్త్రము నా అభిమాన
విషయము. క్రిందటి సంవత్సరమే ఉపాధ్యాయ శిక్షణకూడా
బడసినాను. శిక్షణబడయక పూర్వము, నాలుగుసంవత్సరములు,
ఆంధ్ర విద్యాలయములో ఉపాధ్యాయుడుగా పనిచేసినాను.

మా కాలేజి ప్రిన్సిపాలుగారు, ఆంధ్ర విద్యాలయము
ప్రధానాధ్యాయులవారు యిచ్చిన యోగ్యతాపత్రముల
నకలులు యిందులో పంపుచున్నాను.

నన్ను ఉపాధ్యాయునికి తీసికొన్నచో మీకు శ్రుప్తి
కలుగునట్లు పనిచేయుటకు శక్తివంచనలేకుండ పాటుబడెదను.

44, ప్రేషన్ రోడ్డు,
హైదరాబాదు,
13-5-1949.

ఇట్లు,
మీ విశ్వాసపాత్రుడు,
రాజారావు

13, రాజావీధి,
బిట్రగుంట,
సెప్టెంబరు 5, 1940.

మేనేజరు,
రామా అండు కంపెనీ,
రామచంద్రారావు పేట,
ఏలూరు.

ఆర్యా,

మీవున్న కమల కాటలాగులోని 28 పేజీలో వ్రాసినట్లు, రైల్వే పార్శ్వలుద్వారా నాకు ఆంధ్ర భారత, భాగవత, రామాయణముల (పద్యకావ్యములు) రు 30/- (ముప్పది రూపాయలకు పంపకోరాను.

రైల్వేరశీదును నాకు వి. పి. పి. ద్వారా పంపవలసినది.

ఇట్లు,
మీ విశ్వానసాత్ముడు,
నాగేశ్వరరావు

గుమాస్తా కావలెనన్న ప్రకటనకు జవాబు.

24, పాతవీధి,
రాయచూరు,
3-10-1949.

శ్రీ ఆనంద్ అండు సన్న్,
వ్యాపారస్తులు,
వరంగల్లు.

మహాశయులారా లేక
ఆరుద్రులారా,

ఈరోజు గోల్కొండ పత్రికలో ఒక గుమాస్తా
కావలెనని మీరుచేసిన ప్రకటనకు నేనొక దరఖాస్తుదారుడను.

నేను మొన్నమాస్చిలో, యిండిరి హైస్కూలునుండి
మెట్రిక్యులేషన్ పరీక్షలో రెండవతరగతిలో నెగ్గినాను. ట్రైపు
టైటింగు నా అభిమాన విషయము. నా వయస్సు 18 సంవత్స
రాలు.

దీనితో కొన్ని యోగ్యతాపత్రములు పంపుచున్నాను.
నా విషయమై మా హైస్కూలు హెడ్ మాస్టరుగారికి వ్రాసిన
తెలియగలదు.

నాకు మీరు ఉద్యోగముయిచ్చిన మీకు తృప్తికర
ముగా నుండునట్లు పనిచేయుటకు నా శక్తికొలది పాటుబడ
గలవాడను.

ఇట్లు,

విన్నవించు విధేయుడు,
కొంఠూరి నారాయణరావు

అభ్యర్థి లేక దరఖాస్తుదారు యోగ్యత తెలిసికొనుటకు ఉత్తరము.

శ్రీ కపిల రామయ్యగారు,
ఖమ్మంమెట్టు.

ఆర్యా,

శ్రీ గోవిందరావు తన దరఖాస్తులో అతనిని మీరు బాగా ఎరుగుదురనివ్రాసెను. మా ఆఫీసులో మేనేజరుగా పని చేయుట కాయనకు తగిన శక్తి సామర్థ్యములున్నవా? సమ్మతమైన మనిషా?

అతనినిచూసి సంభాషించిన తర్వాత, మాకు అతనంటే మంచి అభిప్రాయమే కలిగినది. కాని, ఎ.లో బాధ్యతగల యీ పనికి అతనిని నియోగించేముందు, మాకు కలిగిన అభిప్రాయము సరియైన దగునో కాదో మిమ్ముల అడిగి తెలిసికొన కోరుచున్నాము.

వీలైనంత త్వరలో మాకీ విషయమై జవాబు వ్రాయు పార్ధితులు.

ఆలేరు క్లాత్ మిల్స్,
ఆలేరు,
6-8-1947.

ఇట్లు,
మీ విశ్వాసపాత్రుడు,
సంతకము.....

కార్యదర్శి.

నరుకులు అరువుగా యిమ్మని.

ఆర్యా,

క్రిందటిసారి మీరుపంపిన కలములఅమ్మకంవల్ల మాకు మంచిలాభం వచ్చినసంగతి మీకు తెలిసిన విషయమే. వాటిని రెండువారాల లోగానే అమ్మివేసినాము. ఇకముందు యిది పకుకంటే మంచివ్యాపారం చేయగలమని ఆశించుచున్నాము.

అట్లుచేయుటకుతలచుకొన్న, మీరుమాకుసహాయపడగలరు. మాకు వసూలుకావలసిన మొత్తములు చాలా ఉన్నవి. అవి పది, పదిహేను రోజులలోగా వసూలుకాగలవు. అంతవరకు మేము మామూలుగా తెప్పించుకొను వస్తువులకే ఆర్డరు యియ్యగలము. కాని, యీనెలాఖరుసరకు మీరుమాకు అరువు యిచ్చేటట్లయితే, యిదివరకు తెప్పించుకొనుసరకునకు రెట్టింపు సరకునకు ఆర్డరు యియ్యగలము.

సోమవారం లోపుగా మీరు మాకీ సదుపాయం చేయ గలరేమో తెల్పకోరెదము.

ఇట్లు,

మీ విశ్వాసపాత్రుడు,

సంతకము.....

అంజినసరకు బాగుండలేదని.

ఆర్యా,

మాదగ్గర, మీపేన్ టెన్ పెన్నులు కొన్నవారిలో చాలమంది, అవి కారుతున్నవని, బాగుగాలేవని చెప్పుచున్నారు. దీనివల్ల మేము కష్టనష్టములకు పాల్పడవలసి వచ్చినది. ఈ లోపము మీరు యీమధ్య పంపిన కలములలోనే ఉన్నది. అంతకుపూర్వం పంపిన కలములు ఎట్టిలోపము లేక చక్కగా ఉన్నవి.

మీకార్థానాలో కలములు సిద్ధముచేయుటలో వృద్ధైనా లోపము జరిగినదేమో చూడగోరెదము.

మాదగ్గర మిగిలిఉన్న రెండుగోళముల కలములు తిరిగి పంపుచున్నాము. మీరు మాకు తిరిగిపంపు సరకులో యీ లోప ముండదని ఆశించుచున్నాము.

జ్యోతిష్టోర్,
ఆబిద్ రోడ్డు,
హైదరాబాదు,
14-12-1948.

ఇట్లు,
మీ విశ్వాసపాత్రుడు,
సంతకము.....
మే నేజరు.

క్రయదారుని ఫిర్యాదుకు జవాబు.

మేనేజరు,

జ్యోతి స్టోర్,

ఆబిడ్ రోడ్,

హైదరాబాదు.

శ్రీ,

క్రిందటిసారి మేము మీకు పంపిన కలములు తిరిగి పంపి సందులకు కృతజ్ఞులము. పంపుటకు అయినడబ్బు మా పేర ఖర్చు వ్యాయవలసినది. వాటిని తయారుచేయుటలో లోపము జరిగి నట్లు కనుగొంటిమి. మేము కొత్తగా తెచ్చిన యంత్ర మొకటి సరిగా పనిచేయనందున ఆలోపము జరిగినది.

ఇదివరకువలెనే, యికముందుకూడ మా కలములు మీకు తృప్తి కరముగా ఉండగలవు. మీరు తిరిగి పంపినవాటికి బదులుగా వేరే కలములు పంపుచున్నాము. మీకు కలిగిన శ్రమకు కొద్దిపాటి పరిహారముగా ఒకడజను కలములు ఊరికే పంపుచున్నాము. స్వీకరింపకోరెదము.

నిర్మల,
6-4-1946.

ఇట్లు,
మీ విశ్వాసపాత్రుడు,
సంతకము.....
మేనేజరు,
శేషయ్య ఆండ్ కంపెనీ.

రావలసినపద్దును నమూనా చేసికొనుటకు.

అయ్యా లేక

ఆర్యా,

మా లెక్కలపుస్తకాలు చూచుటలో, జనవరిలో మా
దగ్గర మీరుకొన్న పుస్తకములబాపతు రు 8/- పద్దు కనపడి
నది. ఇంత చిన్న మొత్తము కొరకు మీకు వ్రాయుట మా
కీష్టములేదు. కాని యిట్టి చిన్నపద్దుల ఎక్కువకాలముంచుట
మా పద్ధతికాదు. దయచేసి మీరు యీ మొత్తమును వీలై
నంతత్వరలో పంపిన సంతోషించెదము.

ఇట్లు,

మీ విశ్వాసపాత్రుడు,

సంతకము.....

అడిగిన వస్తువులన్నీ పంపలేముని.

మే నేజరుగారు,
ప్రతిభా అండ్ కంపెనీ,
కరీంనగరము.

ఆర్యా,

మీరు 15 వ తేదీని యిచ్చిన ఆర్డరు అందినది.

మీరు పంపమన్న తేదీకి మీకు వస్తువులు పంపవలె
నన్ను, కాడ్లివర్ ఆయిల్ 20 సీసాలే పంపగలము. మీరు
అడిగిన మిగతా వస్తువులన్నీ పంపగలము. మిగిలిన కాడ్లివర్
ఆయిల్ సీసాలు వారంరోజులలోగా అందజేయగలము.

ఇది మీ కనుకూలముగా నుండుననుకొనెదము.

కింగ్స్టన్, }
సికిందరాబాదు, }
6-5-1948.

ఇట్లు,
మీ విశ్వాసపాత్రుడు,
సంతకము.....

మే నేజరు,
ఆంధ్రా మెడికల్ ప్రోర్స్.

సరకుల త్వరగా పంపమని.

మేనేజరుగారు,
చంద్రా అండ్ కంపెనీ,
ఆవడి,
మదరాసు.

ఆర్యా,

మార్చి 13 వ తేదీని మీరువ్రాసిన ఉత్తరానికి కృతజ్ఞుడను. దానిలో, మార్చి 31 వ తేదీని మేము పంపమని మీకువ్రాసిన సరకులు తక్షణం పంపుచున్నామని వ్రాసినారు.

సరకు యింతవరకు రాలేదు. మాకుచాల యిబ్బంది కలుగుచున్నది.

దయచేసి, మీరు ఆవస్తువులు మాకు వీలైనంతత్వరలో అందునట్లు చేయ ప్రార్థన.

శక్తి కొలది మీరు ప్రయత్నించెదరని మాకు తెలియును.

ఇట్లు,

మీ విశ్వాసపాత్రుడు,
సంతకము.....

పత్రికా పఠనము

పత్రికా పఠనము సక్రమముగా చేయవలెనన్న పత్రికల గురించి పూర్తిజ్ఞానమవసరము. పత్రికలను, అవి ప్రకటింపబడు కాలము ననుసరించి యీ క్రింది విధముగా విభజించవచ్చును.

1. దిన పత్రికలు.
2. వార పత్రికలు.
3. మాస పత్రికలు.
4. త్రైమాస పత్రికలు.
5. వార్షిక సంచికలు.

దినపత్రికలు:—

దిన పత్రికలు ముఖ్యముగా వార్తలకు ప్రాధాన్యత యిచ్చును. ఏనాడుజరిగిన సంఘటనల, ఆనాటికోలేక మరునాటికో, పాఠకులకు అందించుట వాటివిధి. స్థానిక వార్తలు, (అనగా పత్రిక ప్రకటింపబడు పట్టణములో జరిగిన సంఘటనల గురించిన వార్తలు) జిల్లాల వార్తలు, దేశ వార్తలు, విదేశ వార్తలు అందులో ఉండును. రేడియో కార్యక్రమము, బజారు ధరలు, గుట్టపు పందెములు, ఆటల పోటీలు, సినిమాలు వీటిని గురించిన వార్తలు కూడ దిన పత్రికలు ప్రకటించును.

ప్రజలను ఎక్కువ కలవరపెట్టుచున్న, లేక నారీ...
 ఎక్కువ ఆకర్షించుచున్న ముఖ్యసమస్యలను గురించి ప్రత్యేక
 వ్యాసములుకూడ వాటిలో ప్రకటింపబడు చుండును. ఇంతే
 గాక ప్రతిదినమును, ఆనాడో లేక అంతకుపూర్వమో జరిగిన
 సంఘటనను గురించిగాని, లేక మరేదైన ముఖ్యవిషయముపై
 గాని, పత్రికా సంపాదకుడు, దానిగురించితనభావముల తెల్పుచు
 సంపాదకీయమువ్రాయును. దానిక్రింద, స. పాదకీయములో చర్చిం
 చినవిషయముకంటె కొంచముతక్కువ ప్రాధాన్యతగల వాటిని
 గురించి, ఉపసంపాదకీయములు ప్రకటింపబడును. ప్రజల
 దృష్టిని ఆకర్షింప వలసిన నాటి వార్తలు, పెద్ద పెద్ద అక్షరము
 లో ఈయబడుచుండును. కొన్ని దిన పత్రికలు, వారమున
 ఒకసారి, విత విషయముల గురించియు, కృషి, వాణిజ్య,
 కారస్వత, చారిత్రక విషయముల పైనను వ్యాసములుగల
 సుబంధములచుకూడ, దినపత్రికతోపాటు ప్రకటించుచుండును.

ప్రత్యేక సందర్భములో, అనగా గాంధీ జయంతి,
 స్వతంత్ర్య దినోత్సవము మున్నగు సందర్భములలో, ఆ సంద
 ఘటనకు సంబంధించిన వ్యాసములు, వార్తలు గల ప్రత్యేక
 వికల, దిన పత్రికలవారు ప్రకటించుచుందురు.

రపత్రికలు:—

దిన పత్రికలు వార్తలకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యతయిచ్చిన,

ర పత్రికలు భావ ప్రచారమునకు ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత
 చ్చును. కొన్ని వారపత్రికలు రాజకీయములకు ప్రాముఖ్యత
 యిచ్చును. కొన్ని సాహిత్యమునకు యిచ్చును. మరికొన్ని టిలో
 రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంస్కృతిక, వాణిజ్య సంబంధములేకాక, అన్ని
 విషయముల గురించి వ్యాసములుండును. సాంకేతికసదుపాయము
 గలవారు, & వారములో జరిగినముఖ్యసంఘటనలగురించిన వార్తలు
 సంగ్రహముగా వార పత్రికలలో నియమింపబడును. వీటిలోకూడ
 సంపాదకీయ వ్యాసము, ఉపసంపాదకీయ వ్యాసములుండును.

మాస పత్రికలు:—

ఒక్కొక్క మాసపత్రిక, ఒక్కొక్క విషయమే
 ముఖ్యోద్దేశముగా గలిగి ప్రకటింపబడు చుండును. కొన్ని రాజ
 కీయార్థిక పరిశ్రామిక విషయములను గురించియు వ్యాసముల,
 సంపాదకీయముల ప్రకటించును. కొన్ని కృషివాణిజ్యముల
 విషయమై చర్చించును. ఇక కొన్ని వృత్తి విద్యల గురించిన
 వ్యాసముల కలిగి, ఆయా వృత్తి విద్యలవారికే ఉపయో
 గించును.

త్రైమాసిక పత్రికలు:—

త్రైమాసిక పత్రికలలో గొప్ప గొప్ప విద్వాంసులు,
 విధ విషయములగురించి, ఎంతోకాలము, ఎక్కువ శ్రమతో
 రచించిన కృషి ఫలితములు ప్రకటింపబడు చుండును.

వార్షిక సంచికలు:—

వార్షిక సంచికలలో కూడ వివిధ విషయముల గురించినవ్యాసములు, కథలు, కావ్యములు, నాటకములు మున్నగు నవి ఉండును.

పత్రికాపఠనము చేయువారికి, వివిధ దేశముల పటములు ప్రపంచచరిత్రజ్ఞానము చాల అవసరము, అవి రెండుచులేకున్న వార్తల ప్రాధాన్యత చదువువారి మనస్సునకుపట్టదు. ఆయా స. ఘటనల ప్రభావము తెలిసుకొనుటకూడ కష్టముగానుండును. కావున ప్రతివారును మంచి దేశ పటములుగల పుస్తకమును ప్రపంచ చరిత్రను తమదగ్గర ఉంచుకొనుట చాల అవసరము.

